

6 . Alba Iulia | Punct: Sanctuarul lui Liber Pater | Anul: 1999

Anul: 1999

Cod RAN: 1026.13

Perioade: Antichitate, Evul Mediu

Epoci: Epoca romană timpurie, Epoca romană târzie, Epoca migrațiilor, Evul Mediu

Tipuri sit: necropolă

Categorii sit: Religios, ritual și funerar

Autori: Alexandru Diaconescu, Ian Haynes, Alfred Schäfer

Instituții: Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca, Birkbeck College, University of London, UK, Humboldt Universität zu Berlin, Winckelmann Institut, Germany

Raport

Cercetarile la sanctuarul zeului vegetatiei au continuat și în anul 1999, desfășurându-se între 11 august și 15 septembrie. Au mai participat, ca asistenți de săpătură, Claudia Melisch (Berlin), Frederike Hammer și Jamie Sewel (Londra), precum și Doru Bogdan (Cluj). Acest santier școală internațional a fost organizat cu concursul Universității 1 Decembrie 1918 din Alba Iulia și a Muzeului Unirii din aceeași localitate. Dintre specialiștii prezenți sunt de amintit: fizicianul Bill NacCann (georadar și arheomagnetism), topograful V. Barbuta și D. Lees, ceramologii Dr. R. Symonds, V. Rusu-Bolindet, M. Fiedler și F. Pemberton, precum și paleobotanista B. Zach.

Săpătură anterioară a fost extinsă spre est, dezvelindu-se o suprafață de 20 x 13 m (caroul E). A fost astfel cuprinsă în arealul cercetat toată partea răsăriteană a sanctuarului, care are aspectul unei curți. După îndepărtarea stratului de depuneri aluvionare ale Muresului și Ampoiului (de circa 30 cm grosime), a fost dezvelit nivelul de darâmare al acoperisului clădirii. Fragmente tegulare compacte erau răspândite pe toată suprafața de 260 m², dar spre deosebire de zona vestică (cercetată în anii 1989-1992), unde tegulele și olanele erau în cea mai mare parte întregi, în caroul nou deschis ele erau sfărâmate, ca și cum un strat odată compact ar fi fost ulterior deranjat. Cantitatea mare de material tegular ne arată ca și aici inițial se prăbusise întregul acoperis, fără ca cineva să mai recupereze vreo parte din tigle. În interstițiile dintre fragmentele tegulare a pătruns același strat aluvionar, alcătuit dintr-o argilă prafoasă, ocru-gri, care acoperea întreaga zonă. Acest context amestecat se întinde și peste santurile de scoatere a zidurilor. În anul 1992 am descoperit în zona centrală a aceleiași colonii Aurelia Apulensis, în stratul de demolare a zidurilor romane, o pertuizana de secolul XVI-XVII. Cum începuturile inundațiilor pot fi plasate în aceeași perioadă, avem indicii suficiente pentru a data momentul scoaterii zidurilor cam pe atunci. După aceea, în secolele XVIII-XIX, zona a fost folosită ca pasune comună. Probabil că deranjarea stratului de tegule s-a produs în prima parte a acestei perioade (sec. XVII-XVIII), când pământul moale a fost calcat de vite. Ulterior, depunerea aluvionară sporind, stratul cu material tegular nu a mai fost afectat. Cu excepția unor gropi în formă de pâlnie, între momentul prăbusirii acoperisului și cel al scoaterii zidurilor, nu s-a observat nici o urmă de activitate umană pe acest sit. Sub stratul de tegule a apărut o depunere de 3-5 cm cu numeroase fragmente ceramice provenind de la sarjele cuptoarelor din zonă. Săpăturile anterioare au stabilit că aceste cuptoare au fost implantate după abandonarea și distrugerea sanctuarului, în epoca post-aureliană. Până acum analiza ceramică indică o datare în secolul IV, materialul semănând bine cu cel din timpul provinciei, dar prezentând și o serie de trăsături specifice unei perioade mai târzii: amforete cu picior, de sec. III-IV, opait lucrat la roata (imitație după cele glazurate de secol IV), cupa-pocal cu analogii în secolele V-VI (dar despre care trebuie să presupunem

ca putea să apară mai devreme).

Nivelul curții sanctuarului a fost atins numai pe alocuri și cercetarea va fi continuată în anul viitor. Conform celor stabilite anterior, acesta a fost construit în epoca Severilor și a funcționat în cursul secolului

III. Dintre materialele arheologice descoperite merita amintit un fragment de placa votiva de marmura în curs de prelucrare, mai multe opaite si 9 monede (doua de la Traian, una de la Caracalla, una de la Elagabal, doua de la Severus Alexander si trei de la Philippus Arabs (determinare Cr. Gazdac, Oxford).

În campania 1999 am putut preciza aspectul unor ziduri, cum este cel orientat nord-sud si care servea la despartirea unui spatiu din coltul nord-estic de restul curtii. Pe o temelie de pietris cu ceva bolovani de râu se gaseau doua-trei rânduri de caramizi mari (24 x 22 cm), peste care urma probabil elevatia alcatuita din asize alternate de piatra si caramida. La est de curtea sanctuarului a mai aparut un zid nord-sud, alcatuit din mai multe asize de caramida prinsa cu mortar, dar fara o temelie propriu-zisa. Si mai la est de acesta, în zona drumului (cardo) care trecea prin fata sanctuarului, au fost descoperite mai multe fragmente de fusuri lise de colonete din calcar, provenind poate de la porticul din fata sanctuarului.

Informații suplimentare online

[Raportul 999 din cronica.cimec.ro](http://raportul999.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://localizare.pe.harta.folosind.mapserver.cimec.ro)
